

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Kiadó hivatal:

Középütea, Stein J. könyvkereskedése.

Szerkesztői szállás:

belső-szénütea 131. szám.

Hirdetési ár: 5 hasábos garmond sorért 1-szor 7 kr, 2-szor 6 kr, 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetéseik felvételnek Bécsben Oppelk Alajosnál (Wallzeile 22. sz.) és Haasenstein és Voglernél (Wallzeile 9. sz.).

Pesten: Zeisler M. hirdetés felvételi irodájában (Königsgasse Nr. 60.)

Nyilvántartási cikkeik sora után 20 kr. előleg befizetése mellett a szerkesztőséghez csatolandók.

Előfizetés a hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.

Minden e lap hetenkint háromszor, u. m.

kedden, csütörtökön és szombaton reggel.

Előfizetési ár:

egész évre 12 frt, félévre 6 frt, évnegyedre 3 frt.

Eredeti távsürgöny.

Feladatott Pesten sept. 23-án d. u. 1 ó. — p

Érkezett Kolozsvárra sept. 23-án d. u. 6 ó. 45 p.

A szülődézmára vonatkozó törvényjavaslat főlényege: a váltásigóték az évi szolgál-mány értékének huszaszoros összege képezi, alapul általános számítás az utolsó tíz évi termés és ár vétetik; a váltásigódt a szülő-birtokosok fizetik, az ország garantirozza; a földtulajdonosok névszerinti értékben elfo-gadandó, szülőváltási kötvényeket kapnak, a váltásigódt kötelezettek pedig tartozásukat az állampénztárba fizetik az adóval együtt, — nevezetesen adnak évenként százötöt öt forin-tot kamatt, kettőt töketörlesztés, felét keze-lési költségfejtében. Eképpen összes tartozá-suk huszonharmadfél év alatt leróva lesz. A kötvények évenként kisorsoltatnak, és az or-szágos pénztárnál teljes értékben beváltatnak. A szülődézmára mindjárt megszűnik, miután azonban a kötvények 1869. január elsőjé-től járó kamatszelvevényekkel fognak ellátatni, az idén a dézmaadók a váltásigótké öt per-cent kamattját tartoznak befizetni az illető állampénztárba, melyből a földtulajdonosok megkapják.

Szemle.

□ Ó világrészünk valamennyi nagy államai-ban a felett vitáznak a lapok: fenntartható-e to-vábbra is ez a „fegyveres béke”, avagy a nagy fegyvertánc megkezdésének küszöbén áll Európa?

Ki tagadhatná, hogy a polgárosság szabad-elvtől haladása s a nemzetek anyagi és szellemi jó-létének gyarapodása békét követel.

De hát olyan békét élvez-e jelenleg Európa, mely a korszerű fejlődést elősegíti? Nyugodt lelki-ismerettel ezt senki sem állíthatja; hisz a leg-borzasztóbb valóság sem oly kimerítő, mint e végtelenre nyúló bizonytalanság.

A jelen fegyveres béke lidércnyomásként ne-hezhető a valódi béke után sóvárgó nemzetekre; mert míg fiait százekenként állítják be a millió-fejű hadseregbe, s ez által a munkaerő lejárát vonják el a termelésből, — egyuttal az otthon ma-radott gyöngébbeknek túlfeszített szorongalom-mal kell kikeresni azon milliárdokat, melyeket ama intézmény emészt fel, mely megszületése óta, leg-főbb akadályá vála a szabadelvű alkotmányosság kifejlődésének, megszüllésének.

Csak nem hibetlen, hogy ily állapot fenntar-tása mellett buzogjanak a népek. És mégis elvitáz-hatlan igazság, hogy békét óhajtanak, mert ösztön-szerűleg érzik, hogy a kitörendő harc a félvilá-got látható fegyverben.

Vannak, kik a diplomácia ügyességében is bíznak, s remélik, hogy utóvégre akad e kasztban „béke embere” is, ki az egymásra halmozott függő és élére állított kérdések békés megoldásának módját feltalálja.

Fájdalom! e jámbor óhajts alig számíthat teljesülésre. Hisz a diplomaták előrelátó gon-dossága halmozta fel a gyűnyagot a Rajna, Maj-na és Vistula mentén s az alduai tájakon: egy véletlen oda hulló szikra kiszámíthatlan hord-erejű robbanást okozhat; azután, az összezsúfolt gyűnyagok oly természetűek, hogy a pusztá érin-tés is lángra lobbanthatja, s így az eltakarítás is veszélylyel jár.

Ime azon férfin, kit még nem rég a diploma-tia nagymesterének tartottak, (talán ma sem szűnt meg az lenni), III. Napoleon azzal tart, hogy hal-gatni arany, ugy véli, hogy legszélidobb szavait is horezis hangzásuaknak találhatnák.

De hát miért és honnan van ez általános bizalmatlanság, e szerföltötti zárkózottság?

Mert a népek ma már mit sem adnak a szép szavakra, hanem a tényeket vizsgálják, s ha ezek ellenkezőt bizonyítanak, akkor ugyan pusztába kiáltás minden, bár mily ékes békebiztosítás.

Midőn Napoleon Lajos az államcsint végre-hajtá, meg akarván nyugtatni Európát a harczi-as Bonaparték politikája felől, kimondá Bordeauxban: a császárság a béke! És mégis ez a békés sa: szárság ment Sebastopol és Solferino alá. Hanem azt is be kell ám vallani, hogy nem mindig ő volt a kihívó fél.

Ha elfogadjuk az angol lapok ama föltevését, hogy a Francia- és Poroszország közti kettősharcz kitörése valószínű, ez esetben is elmondhatjuk, hogy nem az első zavarta fel a vizet, bár hadi készülteit roppant mérvben folytatta, s ma is ágyúövével köríti a Rajna és Belgium felé néző határvárait.

Ma a porosz elbizakodás nem hagyja nyu-godni Európát, mivel hódítási munkáit folytatni akarja; erre mutatnak a küljelek, bárha Guizot „Francia és Poroszország felelősk Európa előtt” című röpiratában akként nyilatkozik, hogy Bis-marck és Vilmos király hajlandók elnapolni ama tervet, melyet a nagyraugrás sürget, tekin-tetbe sem véve a jogot, ha mindjárt háború útján kell is azt létesíteni.

A kieli katona-beszéd, mely kivont karddal

szavalja: nem látok okot a háborúra, de azért ál-lok elébe, ha rám kényszerítik — e föltevés-sel ellenkezőt bizonyít.

Hová vezetett az 1806-diki megaláztatás Poroszországot 1813/4-ben, följegyezte a történe-lel, s azt is tudjuk, hogy a mivel Sadvánál győztek, annak alapját egy Stein, egy Scharnhorst vetették meg; de hová vezetend az elbizakodás politikája, azt csak sejtani bírjuk, meg levén arról győződve, hogy III. Napoleon oly téren fogja a „vér és vas” junkereit engagirozni, — ha t. i. te-ndi azt — hol csak a jénai napok ismétlése következhetik be.

Poroszország 1866 után sem szűnt meg fe-gyverkezni s ezt, a szerzemények megőltalmazása szempontjából, józan előrelátással is cselekvé. De hát mi szükség volt annyira kezére dolgozni az orosz jóbarátának, s oly módon támogatni a moldvaoláh ideotákat, hogy ma már affle aknák felett tartja és tartatja a kanócot a panszláv nagyhatalom, melyek felrobbanása Európa hatalmi egyensúlyát alapjaiban rendíthetné meg?

Ugy látszik a porosz diplomaták igen so-kat akarnak tenni az orosz jóbarátság biztosí-tására, holott a német császárság felé vezető úton talán éppen ama végzetes szövetség lehet a hic Rhodus hic salta! Az ifjú Hohenzollern eszkö-zőit engedték oda az orosz politikának!

Avagy abban bíznak a Spree mellett, hogy az angol-francia szövetség többé nem áll fenn, s így szabadabban gazdálkodhatnak? Aligha nem csalódnak. Stanley lord külügyér nyilatkoza-tát emlegetik, mely szerint Anglia egy Francia-és Poroszország közt kitört háborúban mindad-dig semleges maradna, míg az angol ér-dekek Keleten nincsenek veszélyez-tetve.

Az orosz-porosz clique épp e jelzett angol-ellenes irányban halad; együtt alakítják a bolgár bandákat a Balkán számára s így öntudatlanul összetartásra ösztönzik a nyugati hatalmakat; a mikor is azután, e szövetséggel szemben, sa-vanyuvá válhatik a szülő, kivált ha Anglia és Franciaország, a kisebb rosszát választván, fe-gyverbe nyulnak, s elhatározzák, hogy ellenfeleiket szívők táján sebezze meg, s így állítsanak vaskorlátot a telhetlen hódítási vágynak Euró-pában és Ázsiában, hogy a század óta sebekkel rakott lengyel nemzetet állítsák talpra és ne en-gedjék a művelt Európa ezen előrsét izenként szétmárcangoltatni.

Ily egyszerű igazságos elhatározást örö-miáddal fogadnának Európa népei, a néme-tet sem véve ki, mert néhány hónapos harc nagy nyereségre lenne az évtizedek óta fennálló fegyveres béke megszüntetésével szemben; ekkor azután meglátnók, bir-e annyi illemérzettel a junkerthum, hogy ne ismétlje azon gyalázatos szerepet, melyet, az 1792-ki champagnei kudarc után, játszott volt el az orosz társaságában, az adott királyi szó és elváltat kezesség meg-szegésével, egyuttal magára hagyván a némete-ket a francziák elleni véres harcban.

Az 1868. és 69-ki költségvetés.

I.

(S.) Deák Ferencz indítványára el-fogadta az országgyűlés az ez évi budget tárgyalására nézve azon módozatot, mely szerint, az indemnyi ismételt meghosszabbí-tásának elkerülése végett a kormány kivéte-lelen, ez egy évi költségvetésre nézve álta-lános budget-törvényt nyújt be, s ezt az or-szágyűlés főtételeiben szavazza meg.

Észrevételeink tehát, melyeket az állandó pénzügyi bizottságnak a végéhez közeledő 1868-dik évre előterjesztett államköltségve-tés tárgyában tett jelentésére följegyezni ki-vánunk, inkább a jövő 1869-dik évre legkö-zelebb előterjesztendő és tárgyalandó új költ-ségvetésre vonatkoznak, miután felteszszük, hogy ezen bizottmányi jelentésben foglalt el-vek és pénzügyi tételek a jövő évre is mérv-adók lesznek.

Megjegyezzük még, hogy észrevételeink-vel e bizottsági jelentésnek csupán az erdélyi részeket illető pontjaira szorítkozunk.

A mi már most az erdélyi részeknek a belügyminiszterium szakmájába tartozó poli-tikai kormányzatát illeti, meg kell vallanunk, hogy valaminat a magán, ugy az országos háztartásnál is, igen dícséretes törekvésnek tartjuk a takarékoskosságot, de egyszersmind

azt is hiszszük és valljuk: hogy a takaré-kosság minden szép és dícséretes volta egy magában még nem minden. A takarékoskás csak eszköz, a kitűzött cél: a jó kor-mányzat; de miután a jó kormányzat föl-tétele nemcsak az olesóság, hanem a gyor-saság is, a takarékoskás szerfelett rela-tív eszköznek mutatkozik, mihelyt az emli-tett cél tökéletes elérését kérdessé teszi.

Nem örvendünk e szerint föltétlenül, azoknak a pénzügyi bizottság jelentésében előforduló törléseknek, sőt hajlandók vagyunk minden ilyen tételnél megállapodni s azt kér-dezni, vajjon mi eredménye lesz a javaslat-ba hozott leszállításnak.

Jól tudjuk, hogy Róma sem épült egy napon, s hogy hazánkban a bécsi állambol-dogitók által 18 éven át összekuszált pénz-ügyét sem lehet máttól holnapig rendezni; de tudjuk azt is, hogy a jó t. i. a helyes és gyors kormányzat bárha tetemes pénzál-do-zatba kerül, egyszersmind productiv cse-lekmény, mely a ráfordított költséget és fá-radságot az állampolgárok gyarapodó jól-létére, a kormányzat hitele és tekinté-lye által kétszeresen visszafordítja.

Tudjuk továbbá, hogy a fennforgó ál-lamköltségvetések készítésénél a főczél, me-lyet egy a kormány, mint a pénzügyi bizott-ság szem előtt tartott, a bevételek és kiadá-sok közötti egyensúly helyreállítása vála. Ámde csekély véleményünk szerint e külön-ben dícséretes törekvés csak ugy lehet üd-vös, csak ugy vezethet óhajtott eredményhez, ha az egyensúly egyszersmind az állam-háztartási költségek anyagi áldozatai, s a kormányzat erkölcsi eredményei között szintén helyreállítatik és fenntartatik.

Sőt még egy egyensúly van, melyet hasonló költségek mérlegelésénél szem-elő tévesztetni nem szabad.

Kétségtelen, hogy az ily átmenetnek, melyet a letűnt kormányok mostoha gazdál-kodása által előidézett hinárbóli menekülés tett szükségessé, de a melyből a kivezető út csak Deák Ferencz böles s a jelen körülmények közt egyedül lehetséges poli-tikája tárt fel: lehető legkisebb rázkódtatás-sal kell megtörténni; kimélni kell az egyé-ni, a személyes érdekeket, de a köz-érdek minden csorbitása nélkül. S ha ugyan-azon alkalommal mindkettő ki nem elégít-hető, ugy bizonyára a közérdek az, mely-nek serpenyőjét, ha mindjárt egy kis hoero-ismussal is, le kell billenteni minden helyes és tapintatos államgazdászatk.

Az itt szóban forgó személyes érdekek alatt azon magas nyugdíjakat értjük, melye-ket az illetők a közelmúlt álkotmányosság ideje alatti rövid hazafiatlan működésért, a tennálló normalék ellenére egészen él-veznek; hogy a mindenkifelett kedvezésben, illetőleg jogszerű védelemben részesítendő közérdek az ugy is is kellelten túlterhelt állampénztár, mondanunk fölösleges.

A budgetbeli törlés és levonás e sze-rint nem bir abszolút becsesl; könnyen megtörténhetik ugyanis: hogy éppen ott al-kalmaztatott, a hol inkább a szaporítás-nak lett volna okszerű helye, míg másfelől azon tételeket, melyeknél éppen indicálva vála, jobbra kikerülte.

Ennyit a gazdálkodásról és takarékos-ságról általában, elvileg; a részletekről legyen szabad jövő számunkban szólnunk.

Pest, szeptember 21.

(y z n.) Ö Felsége a királyné az eddigi terv-től eltérőleg nem is érinti Budapestet, hanem hol-nap, Maria Valeria újszülött főhercegnővel egyenesen Gődöllőre utazik, innen pedig csütörtökön visszamegy Günsdorfba, a hol Ö Felségével a királylyal találkoznán, együtt kezdendik meg galicziai útjukat.

Ennek végeztével a királyné, a koronaörö-kössel és Gisela főhercegnővel megint Gődöl-lőre jó, és itt fog időzni novemberig, mi alatt — főleg ha a delegatiónk ugyanekkor tleek össze Budapestben, — Ö Felsége a király szintén hossza-sabban tartózkodik majd részint Gődöllőn, részint Budapestben.

Eleinte azon hir szárnyalt: hogy miniszter-elnökünk gróf Andrassy Gyula szintén Ö Felsé-geik kíséretében leend galicziai utazásuk alkalmá-

val, — valamint hogy országgyűlésünk Ö Felsége a király kíséretében álló néynapján Lembergben mu-tatandja be fényes küldöttség által hódolatát, — utóbbi napokban azonban e hir teljesülése mind-inább veszt valószínűségében, mint mondják, főleg azért, mert Ö Felsége idejét, — ki különösen a galicziai viszonyok személyes tanulmányozása, az ottani óhajtsok meghallgatása, és a lengyel párt-tal való kiegyezkedés útjának — a mennyire lehet — egyengetése végett kél ezen útra, — nem tart-ják indikálnak, e nemes szándéku munkálko-dástól csak legkevésbé is elvonni.

Ez különösen az országgyűlési küldöttség tisztelgésére nézve áll; Andrassy Gyula gróf távolmaradását a királyi kísérettől, egyrészt a mi-niszterelnök folytonosan tartó gyöngékedésének is tulajdonítják némelyek.

Egyébiránt mindez csak e pillanatban áll így, hogy miként fognak a dolgok későbbben fejlődni, azt a jövő mutatandja meg.

Legújabbban érkezett bécsi hírek szerint még az sem tartozik a lehetlenségek közé, mikép Ö Felségeik galicziai útja egészen elmarad; e versio azonban — természetesen — megerősítésre vár, és — legalább nézetünk szerint — nem igen látszik valószínűséggel birni.

A képviselőház mai ülésének jelentékenyebb mozzanatait távirtam.

Deák Ferencz indítványát, melyet a mult ülésük egyikében tett a budget tárgyalásának mó-dosítására nézve, s a melyet utolsó levelemben tü-zetesebben körvonaloztam, elfogadta a többség, gróf Ráday Lászlónak Tisza Kálmán és többek által támogatott azon javaslata ellenében, a mely az idei államköltségvetésre nézve célszerűbbnek látta volna az indemnyi meghosszabbítását, főleg azért: mert a gróf nem hiszi, miképp a budget ajánlott általános tárgyalása által idő nyeretnek, miután az alkalommal bizonyára tüzetesebben fog-nak a szónokok a részletekre is behatolni.

A többség azonban — miként már emlitém — nem osztotta gróf Ráday László ezen aggodalmát és elfogadta Deák indítványát, mire Lónyay rög-tön be is mutatta az illető általános törvény-javaslatot, kijelentvén egyszersmind: miképp az 1869-ki budget előterjesztésekor az 1867-re vonat-kozó számadásokat is benyújtandja.

Ezután Gorove miniszter tette le a ház asz-talára a bordézma eltörlésére vonatkozó törvény-javaslatot, a mely Vukovicsban aggodalmat gerjesztett.

Az 1848—49-ki igazságügyminiszter ugyanis a ki — közbevetőleg legyen mondva — a balkü-zépen, Nyáry Pál és Tisza Kálmán mellett foglalt helyet, — pártolása alá vette a szülődézmát szedő földbirtokosokat, megjegyezvén, miképp az urbér eltörlése 1848-ban böles s merész politika volt, ám akkor a nemzet válság közepette állt, a mely e gyors lépést szükségessé tette, mig most normalis állapotban vagyunk, tehát minden törvényt éretten meg kell fontolnunk.

Vukovics nézete szerint a bordézma kér-dése később, a királyi haszonvételek kérdésével egyszerre volna tárgyalás alá veendő, addig pedig a szükséges statisztikai adatokat lehetne össze-gyűjteni. Szerinte, mig az új törvény kihirdettetik, különben is meg kell adni a szülődézmát, mert ennek azonnali eldöntése sok családot nagy pénz-ügyi zavarokba ejtene.

Deák nem osztotta ezen aggodalmakat, — az elv kimondására — ugymond — nem szüksé-gesek statisztikai adatok, a részletek később dol-goztatnak ki, — a törvényhozásnak mindenesetre van joga a bordézma eltörlését dekrétálni.

Az idevonatkozó törvényjavaslat ezután — szokás szerint — az osztályokhoz tétetett át, me-lyek azt talán már holnap tárgyalás alá veendik és így semmi kétség, hogy a bordézma eltörlését a képviselőház — ha csak valami non putarem közbe nem jó, még e héten kimondandja.

Titkári jelentés

a magyar történelmi társulat 1868 sept. 21-ken Kolozsvárt tartott első kirándu-lási közgyűlésén.

Tettek korát éljük, komoly munkálkodás ko-rát; a szép, de hiú ábrándozás ideje napjainkban lejárt. Óriási előhaladást tesz a művel s önmagát folyton művelő nemzedék, ugy az anyagi, mint a szellemi jót ezelőző törekvések s tudományok te-rén, a minek bizonyossága minden év, minden nap. S e rohamos haladásban, a civilisatio e meglepő előremetében egyik nemzet a másikkal nemes versenyre kél. Valahol egy lángelméjű agyból ki-

pattan egy eszme, mely legyen bármily roppant akadályokba ütköz is: nem kell féltetni, ha a korigényeinek megfelel, ha az emberiség művelődését előmozdító, nem fog nyom nélkül eltűnni; ha terem-tőjének, ha egyeseknek erejét kivitele felülmulja: sikertelend az a vállvetett erőnek! Százak, ezrek fognak társasulni létrehozására. Ugy, hogy mai-napság már — legalább Európa nagy nemzeteinél — valamely eszme életrevalóságát bátran lehet az eredménytől mérni. És ez áll nemcsak az ipar, közlekedési, szóval az anyagi vállalkozásokat, ha-nem nagyrészt a tudományos eszméket és irányla-tokat illetőleg is. Hála a gondviselésnek: annyira fejlődött már az emberi nem, hogy a tisztán szellemi tökéletesülés elősegítése is elodázhatlan lelki szük-séggé vált a jobbaknál, kiknek száma az előhaladott-sággal arányt tartva, folyvást növekedik.

Mindezekre nézve követendő példává járnak előttünk Európának kedvezőbb anyagi viszonyok-kal régebb idők óta megáldott nyugoti nagy né-pe; roszul fejezém ki magamat, nemcsak köve-tendő: általunk immár — büszkén mondhatjuk el — követett példává; mert van-e, volt-e az újabb korban szép és üdvös eszme, a melyért a magyar ne lelkesült, a melyet csak szamához s tehetsé-géhez képest fel ne karolt volna? Tárgyunktól messze ragadna a közelebb lefolyt évek alatt nem-zettünknek az anyagi téren tett nagymértű előhala-dási mozzanatainak csak pusztá érintése is, egye-dül a tudományok mezején valóított legújabbkori vívmányokra, s itt is különösen a történelem körül kifejtett szép eredményre utalom a hallgatót. Meny-nyit tön e tekintetben újabb a tudományos aka-demia, monnyit tönök egyes fáradszatos s áldozat-kész honfiak! És méltán! Mert melyik tudomány rokonabb a magyar lélekkel, mint a historia? E nagy multu nemzet csak úgy lesz képes nagy jövőre, ha fényes multjához, his-tóriai egyéniségéhez továbbra is hű ma-rad; hisz jelenét is s azt, hogy az európai nem-zetszaláda újra felvettett, csak multjának s ehhez való hiv ragaszkodásának köszönheti!

Történelmünk ad nekünk erőt, biztatást, kitartást: ismerjük meg azért és ismertessük a magyarok e szent tudományát!

A magyar történelmi társulat azért alakult, hogy e nagy czélu eszmének minél szélesebb kü-rükben szerezzen apostolokat.

De fennebb mondtam, hogy mainapság már a tisztán szellemi czélu törekvések horderejét is az eredmény után lehet mérsékelni, méltán köve-telhetik azért tisztelt hallgatóim, hogy titkári tisz-temhez képest tárjam fel a tudományos eredményt, melyet társulatunk eddigelé felmutathat, badd lát-hassák: életrevaló volt-e az eszme, nem karolta-tott-e fel talán hiába? Lendített-e valamit már ez ifju társulat a hazai történelem ügyében?

Mindezekre nézve utalom a tisztelt hallgatót a magyar történelmi társulat Pesten folyó évi má-jus hó 14-én végbement közgyűlésén tartott titkári jelentésére, a melyben a történelmi társulat te-vékenysége működésének megkezdésétől, azaz 1867 július elejétől fogva 1868 april végéig vázolja van. Miután e jelentés egy a társulat közlőnyében a „Századok“-ban, valamint több hazai hírlapban is egész terjedelműleg megjelent volt: nem akarom annak szükségtelen ismétlésével önök becses figyel-mét fárasztani. Csupán annyit említek meg, általá-nos kivonatkepen, hogy ama 10, vagyis a két havi szünetű leszámítva, tulajdonképen 8 hónapi társu-lati munkaidő alatt tartatott 9 választmányi ülés, melyeken összesen 50-nél több, részint különös tu-dományos érdekek bíró, részint a társulat vezetősé-t illető ügy intéztetett s, 27, történettudományi

vagy régészeti értekezés, felolvasás, előadással ki-sért okmány és műtárgyi bemutatás történt, majd mindig igen szép számu tagok és érdeklődő kü-zönség figyelmes részvétele mellett. Azonkívül a hó-ról-hóra megjelenő „Századok“ czimű folyóira-tunknak már két kötetre menő füzetét 32 szak-avatott, legtöbbször jónemű író látta el oly dolgo-zatokkal, melyek — szerénytelenség nélkül biva-tkozhatunk — az összes időségi sajtó elismerésé-vel találkoztak s társulati tagjaink szavát folyvást gyarapíták, újabb és újabb odavonzottak által.

(Vége következik.)

Angol vélemény a béke, vagy háborúról.

A „Pall Mall Gazette“ az angol közvélemény állását ezen fontos ügyre nézve következőkép adja elő: „Honfőúrunk éppen most feltűnő közönyt ta-nusítanak a külföldi ügyek állása iránt. Általában mi Angolországban élénk érdekekkel viseltetünk szom-szédaink eljárása iránt, mely érdekelttség azonban heves feszültséggé válik, a mikor csak a tétleges összeütközés valószínűsége látszik. De most, noha naponként kellemetlen tudósítások érkeznek hoz-zánk, s midőn a két legbűszkebb s legbatalmasabb szárazföldi nemzet közti kétségbeesett harc való-színűsége lapjainkban gyakran vitatottatik: a kü-zönség ezzel egyáltalában semmit sem gondol. Még lord Stanleynek a szárazföldön tett látogatása s a külföldi lapok félhivatalos nyilatkozatai, a lord nemesleltű biztosításai, s a béke fenntartására irányzott törekvései iránt, sem voltak képesek an-nak saját honában érdekelttséget, vagy kíváncsisá-got gerjesztetni. Már vannak olyanok, kik mélyen hisznek abban, mit ők a brit nép tévedhetlen ösz-tönének, a brit szellem collectiv belátásának ne-veznek; ama bölcseségekben, melyek sehol sem talál-ható különvéve, hanem általánosan mindenütt léte-zik, s melyet, midőn az feltűnővé lesz, közvéle-mény neve alatt tisztelnek. Az említett apathia oda látszik mutatni, hogy ezen collectiv bölcsesség, ezen önkényes mély belátás a háboru valószínűsége ellen nyilatkozik, hogy az angolországi közvéle-mény nem hagyja magát meggyőztetni s megzavar-tatni az idő összes jelei s bajjólatai által. S két-séggelkül a közvéleménynek gyakran igaza volt ily tárgyakban akkor, midőn az éles belátás egye-neknek különvéve nem volt igazuk. Mindazáltal a jelen alkalommal kétséget kell kifejeznünk a felett, hogy vajjon helyes eljárás volna-e az általános közönyt alapos hiteltelenségnek tekinteni. Annyi bi-zonyos, hogy a külföldön a közvélemény egészen más úton jár. Európa mindegyik fővárosá-ban naponként növekszik azon hit, hogy egy nagy háboru kezdetéhez állunk kö-zel. Oly emberek, kiknek módjukban van ismerni az ügyállást, azon véleményben vannak, hogy még az év eltelté előtt nagy eseményeknek leszünk tanui. Mi magunk nem akarunk jósok lenni, azon-ban azt hisszük, hogy külföldön az ügyállás a békére nézve sokkal veszélyesebb, mint nálunk általában képzelik. Hogy ezen veszély Fran-cziaországban keletkezett, (?) ez a legvilágosabb körülmény az egész politikai ügyállásban. Szerinte mindenki azt hiszi, hogy az maga a császár által állítottat elő. És mégis lehetséges, hogy ő akarat-lanul tesz arra előkészületeket. Napoleon ösztön-t mondhatja: „A háboru nem az én politikám; az az országban s az országon kívül történt oly vál-tozások következménye, melyekért én nem vagyok felelős. Ha a császárság holnap megbukna, akkor háboru lenne; s az egyetlen különbség abban ál-lana, hogy a háboru a desorganizált Franciaor-

szág s fölbátorodott ellenségei közt folya. Én jobb-nak tartom, most saját veszélyemre tenni meg a csapást, az ország érdekében.“ — És sokat le-het mondani ezen nézet támogatására. Az angol lapok többsége azt mondja, hogy az egész dolog a közszabadságnak Franciaországban való hiányá-ból ered, s hogy ha Franciaországban szabad saj-tója s alkotmányos kormányzata volna, a béke bi-ztos lenne. Ezen vélemény azon eszméből látszik eredni, hogy a szabadelvű párt mindenütt ugyanaz, mi nálunk a Millek, Brightok s Gladstone-ok pártja. Ezen eszme, ha az létezik, téves, s a jelen esetben a tévedés igen fontos. Nemde a szabadelvűek keltek ki Franciaországban azon po-litika ellen, mely eltűrt egy egyesült Német, s egy egyesült Olaszországot, s ekkép két nagy korlátot emelt Franciaország expanziója ellen? S ha a szabadelvűek megbuktathatnák a császárságot, minő biztosíték létezik aziránt, hogy ők nem kísértének meg ama gyűlöletes korlátok ledöntését? Vajjon a forradalom megelőzn-e a háborút; kivált, ha fon-tolóra veszzük, hogy az Poroszországnak alkalmat nyujtana, saját működése alatt czélja felé ha-ladni, s Európában az első helyet foglalni el? Ezek fontos tekintetek. Mi óhajtuk, hogy azokból erősebb remény merithessünk aziránt, hogy a je-len háboru kilitás egészen el fog enyészni.“

Törvényhatósági élet.

M.-Vásárhely, sept. 19. 1868. — Bizott-mányi gyűléstünknek 2-ik és 3-ik napját illetőleg megígért folytatódagos tudósításomat következők-ben igyekszem összevonni.

A 2-ik napnak nevezetesebb tárgyai voltak az 1868 beli törv.-czikkék felolvasása, mely alka-lommal a székelyföldnek engedélyezett kisebb üs-tökkel pálinkafőzésről szóló t.-czikk is olvastatván a közmegelegedés élénk helyeslésekben nyilvánult, egyszersmind meghatározottat, miszerint tisztségűnk a budai m. kir. nyomdai hivatalal magát érintke-zésbe tévén, mindazon keblü községek számára, melyek az új törvénytart saját költségűkön meg-szerezni óhajtják a szükséges példányok megkül-déséről gondoskodják.

Ugyane napon lett felolvasva Kolozsmegye képviselőbizottmányának, a t. kir. tábla elnökének az árvai ügyekre kiterjedő felügyeleti joga ellen intézett, pártolás és hasonló értelemben teendő föl-terjesztés végett megküldött, és ezen becses lap hasábjairól egész kiterjedésében ismeretes fölter-jesztése. Felolvasás után t.-széki elnök N. S. emelt szót s elmondván, hogy az ügykezelést illetőleg a felügyeleti jog, az ideiglenesen még érvényben álló német törvények szerint, felsőbb rendeletileg a kir. táblai elnökség kötelességei közé tartozván, e mi-att Kolozsmegye t.-széki és a kir. táblai elnökség közt kellemetlen surlódások fejlődtek ki, de örö-mel tudatja, hogy hasonló surlódások a keblü törv.-szék és fennit elnökség közt nem fordultak elő.

Ezen nyilatkozatra következett szónokok kü-ztül kettő a teljes megyei autonomia fentartását hangsúlyozta, de felhozatván, miszerint a nagyfon-tosságu megyei autonomia kérdésének végmegol-dása, azaz eldöntése annak, hogy ezen üs intéz-mény mennyire összeegyeztethető a szabadságnak és valódi alkotmányosságnak több garantált nyujtó parlamentális rendszer és felelős kormányzat elvé-vel, az országgyűlés feladatai közé tartozik; fel-hozatván, miszerint ezen feladat kapcsolatban a törvénykezéssel és nyelvkérdéssel törvényhozásilag nem sokára meg is fog oldatni, a vita szélesebb kiterjedést nem nyert; hanem visszatérvén a kolozs-megyei feliratra a bizottmányi gyűlés meghatároz-ta, miszerint említett feliratot pártolólal nem fog

ugyan fellépni, de annak ötletéből azon közöbajtást, hogy a törvénykezésnek és a kir. tábla alkotmá-nyos személyi szervezetének mentől előbbi végel-intézése által hasonló surlódások elkerültsenek, jegyzőkönyvileg nyomatékosan kifejezendi.

3-ik napon az albizottságok munkálatairól tételtet jelentés s illetőlen jelentések során szönyegre került ismét a havastügy, t. olvasó ismeri ezen keblü ügyünket ezen lapban megjelent június havi tudó-sításunkból; tehát röviden csak annyit mondok, hogy a havas most nem keltett vihart; érdekelttség mutatkozott ugyan iránta, mert beadvá lett a bi-zottmányi üléshez mintegy 10 db petíció körülbelül 800 aláírással, mely aláírások a havasnak vissza-bocsátását kívánják a kezelő bizottmány kezére, de hatást és következményt illetőleg hasonlítottak ezek a Madarász-petícióhoz, t. i. a beadás napján kezd-ve már több aláírók jelentkeztek, kik neveiket ki-töröltetni kívánták, határozat lett „kérelmesek ki-vánságának elég nem tétethetik“ (kellőleg moti-válva.)

Ugyancsak a havast illetőleg gr. T. M. havas-bizottmányi elnök egy saját mint az egész bizott-mány nevében lemondott; a képviselőbizottmány a havasbizottmánynak eddigi bazafias működéséért elismerését nyilvánítván egy új bizottmányt neve-zett, melynek feladata lett a jövő évnegyedes gyű-lésig a havasnak jövedelmezőbb tétele iránt ter-vet készíteni, egyszersmind havasfelügyelő B. L. is lemondván, közfelkiáltással a legközelebbi évnegy-e-des gyűlésig havasfelügyelőnek választott makk-falvi Dózsa Elek.

Végül indítványokra került a sor, de melyek közül (több tagtársamnak azon elmulasztását, mi-szerint a végüléseken nem jelennek meg, ez alka-lommal magam is osztván) csak egyet említek, ugyanis B. S. indítványozta, hogy a nép iránti te-kintetből az egyesbírószágok hivatalhelyiségei kül-töztesse ki Vásárhelyről az illető járásoz köz-pontjaiba, s ezen indítvány közelmúltánnyal fogad-tatván, a miként iránti teravadás, és a tervnek rész-letezése albizottságra bízottat.

r. l.

Hivatalos közlemények.

A bel- és igazságügyminiszteriu-mok rendelete a székelyföldi urbérisé-gek országos kárpótlása tárgyában az előzmények kihagyásával következőleg hangzik:

1. §. A székelyföldön fekvő urbériségekért az országos alaphól adandó kárpótlás, minden egy-egy hold birtok után — holdját 1600 □ öllel számítva — a magasabb szolgálat által helyettesített tized-járadék kárpótlásával együltt

az I. urb. osztályu községekben . . . 36 frt,
a II. „ „ „ „ „ „ . . . 30 „
a III. „ „ „ „ „ „ . . . 24 „
tökeösszegben állapittatik meg.

2. §. E kárpótlás azonban csak azon terüle-tek után számítandó, a melyek 1848-ban belsősé-gek vagy járt (mivelés alatti) birtokot (szántóföld, kaszáló) képeztek; ellenben a legelő, erdő, eserje, csepőte, nádas s mindaz, a mi az urbéri telek tör-vényes tartozéka gyanánt tekintendő, tényezőül a kárpótlás kiszámításánál nem szolgálhat.

3. §. Ha a kárpótlandó urbéri telek tértartal-ma kisebb, hogysem a kárpótlási töke, a mely azért az 1-5 §. értelmében járna, 50 frtig emel-kednék, — a menyiben az ily telekkel belsőség is van kapcsolatban: az szellértelek gyanánt tekin-te-tik, a melyért az országos kárpótlási töke, tekintet nélkül a tértartalomra, 50 frtban lesz megállapi-tandó.

4. §. Azon birtokosoknak, a kik a székely-földön vesztett urbériségekért országos kárpótlást

zöb, meg nem mosdanak soha. A cochinchinaiaknak csak az idősebb fiu gyászolja atyját három év és három hónapig; ez idő alatt szürke ruhába öltözik, szalmakalapot visel s rendes lak-helyéből kiköltözve a földön alszik. Az önmegtartóztatás szigoru törvényét ha csak egyszer meg-sérti, örökségét veszti. Az eszkimóknál rövi-debb ideig tart a gyász; ott még az anya is csak husz napig gyászolja gyermekeit s ha eltelt ez az idő, a szomszédok valami ajándékot adnak az apá-nak, a miért ez aztán viszonzásúul vendégséget tart. Némely indián népfajoknak a meghaltaknak még csak nevét sem szabad többé említeni s a ha-sonnevtűk új nevet vesznek föl. A japániak még kisebb kegyeletet tanusítanak a halottak iránt, s a sirok felett gyakran vigalmakat tartanak. A gyászszin a miveletlen népek között is használat-ban van, csakhogy különböz. A japániaknál p. o. fejtér, míg másoknál sárka, kék stb.

E vázlatos adatok is eléggé igazolják azt a példabeszédet, hogy „valahány ház, annyi szokás“, de bizonyítják másfelől azt is, hogy az említett népek még jelenleg is, a 19-ik század közepén túl, az értelmi és erkölcsi fejlettségnek mily alanti fokán állanak s ennélfogva az egész emberiség haladásának szempontjából nem lehet eléggé méltányolni azok érdemeit, kik egész életü-ket e miveletlen népek között a felvilágosodás és tisztább erkölcsök terjesztésére szentelik s arra munkálnak, hogy valósággá váljon ez imádság: Uram jöjön el a te országod!

Szász Domokos.

TÁRCSA.

Haldoklók és halottak miveletlen népek között.

Ethnographiai adatok. *)
(Folytatása és vége.)

Több népnél szokásban van az is, hogy a halottakat különbözökép felkésztik, p. o. az al-gonkinok olajjal kenik meg a halott haját, ar-czát vörösrre festik s az egész testet czifra tollak-kal és üveggyöngyökkel tele aggatják. Hasonlókép tesznek némely néger népfajok is. Dicsőő beszé-dek tartása a halottak felett csaknem minden nép-nél gyakorlatban van. A négerknél e tisztet aszo-nyok s leányok végzik, hiheőleg azért, hogy tán ők a meghalt dicsőretét érzékenyebben tudják elő-adni. Némely népeknél a hámaradarottak csaknem mindenét az elhaltak temetésére elkötik, csakhogy az fényesen menjen végbe. Így p. o. Mindanao sziget lakói, kik általában a miveletlen népek kö-zött halottjaik iránt legnagyobb kegyeletet tanusi-nak, sirjokat fákkal, virágokkal ültetik körül s ha a meghalt a szigetnek valamelyik főnöke volt, a sir négy szegletére fejtér zászlókat tűznek. Vannak népek, melyeknél még ma is a halottak megége-tése van szokásban. Siamban oly magas máglyá-kat raknak, hogy gyakran csak emelő gépek se-gítségével tehetik fel a hullákat. Ha a fejedelmi

*) Mutatvány az 1869-ik évi „Kolozsvári nagy-naptár“-ból, szerkeszti Lécsefalvi B. László, megjelenik folyó év oct. elején. Kiadja Stein János.

házból származott ember hal meg, a máglyát maga a király gyújtja meg, de azért palotáját nem hagyja el, hanem az ablakból egy hosszú poznával végzi a műttet. Idő múlva a halottak hamvait gyakran újra kiássák s pompával megint eltemetik. Chiná-ban törvény szerint egy fejtér kakast kell a kopor-sóra kötni s ha ilyet nem találunk, más szüntt fos-teneket fejtérre. Általában ott roppant fontosságot tulajdonítanak a temetési szertartásoknak s gyakran évekkel előre intézkedéseket tesznek; a koporsót előre megkésztetik s ünneppal, midőn a házba beviszik, szokásban van az is, hogy egy-egy évig közszemlére teszik ki. A császárnak is jó előre megkésztetik koporsóját, sőt példa van arra is, hogy gyermekek áruba bocsátják magukat, csakhogy ap-joknak koporsót vehessenek. A koporsókon lámpá-sok számára kis nyílások vannak; bennök pedig pénz, takaró s a mi legjellemzőbb: egy körömvágó oló. A holtentetőket halottjaikat a mennyire le-het összegyűlöltik, fejüket lábaik közé kötik, bőrkkel borítják s sziklahasadékba temetik. A kirgisek ellenben fákra akasztják, mint a hogy hajdan a gothok is fejedelmeket. Az araucani-aiak sem temetik el, hanem hat láb magas áll-ványokra rakják a hullákat; hasonló szokás van Tahiti sziget lakóinál is, csak avval a különbség-gel, hogy ők a csontokat elássák, ha a hulla meg-rothadt. Némely négerfaj halottait kerek kunyhókba temeti, melyek éppen olyanok, mint a minőkbe az élők laknak, s így a temető is úgy néz ki, mint egy falu. Mindenesetre több kegyeletet tanusító e szokás, mint a minő hajdan a barbar germánoknál divott, kik a hullákat darabokra vagdalták s be-

sózták! Még a 15-ik század kezdetén 5-ik Henrik angol király hullájával is hasonlóan tettek. Nem kevésbé embertelen a kamaszadalok és tibet-tiek szokása, kik közül az elsőik még nem rég, az utóbbiak még most is halottjaikat kutyáknak dobják martalécul.

Álljon itt végre még néhány jellemző adat arra nézve, hogy a miveletlen népek halottjaikat miként gyászolják.

A tahiti sziget lakói s főleg a nők keser-vőkben hegyes halcsontokkal fejtükön vért ereszte-nek s azt összegyűjtve a koporsóba teszik. Az új-seelandiak karjukon, mellükön, lábaikon vágnak mély sebeket, sőt a Pomotu sziget lakóinak egy része jókora húsdarabokat vagdal ki testéből. Az önkínzásnak különféle nemei vannak gyakorlatban a négerknél s eszkeszknél is. Fájdal-muknak szelidebb kifejezést adnak a georgiaiak, kik szakállukat s a Mindanao sziget lakói, kik szemöldöküket vágják le. Sajátóság az ostiakok-nál az a szokás, hogy a nő ha férjét veszti, fá-ból farag magának egy emberformát, az elhalt ru-háját arra aggatja s egy egész évig azzal hál, nappal pedig maga elébe állítja s úgy sir. Ha a gyászidő eltelt, szegletbe dobja, hogy adandó al-kalommal újra elő vehesse. Koreában a gyász három évig tart, s ha a fiak apjukat veszti, ezen idő alatt semmiéle hivatalt nem viselhetnek. A törvény tiltja, éppen mint Chinában, a gyászoló férjnek és nőnek a nemi érintkezést s ha mégis gyermek születtik, azt bitangnak tekintik. A gyá-szoló szűringet s hosszú kabátot öltenek, kalap-okra fátol helyett siront kötnek s a mi legjellem-

már nyertek, a magasabb szolgálat által képviselt tizedjárdék kárpótlása fejében, minden egy-egy hold urbéri birtok után, holdját 1600 öllel számítva, s a fennebbi 2-ik §-ban foglalt szabály korlátai közt

az I. urb. osztályu községekben . . .	12 frt,
a II. " " " " " " " " " " " "	9 " "
a III. " " " " " " " " " " " "	6 " "

utólagos töké-kárpótlási adatok.

5. §. Utólagos kárpótlásban résztülnek azok is, a kik a fentebbi 3-ik §. mérve alá eső urbéri telkeikért az országos alaphól 50 ftnál csekélyebb kárpótlási tőket kaptak.

Ezen esetben a korábbi kárpótlási tőke 50 frtra kiegészítendő.

6. §. A volt földesurak és volt jobbágyok közt 1848. évi július 1-je óta létrejött urbéri örök-váltsági szerződések, a mennyiben a jogérvényesség törvényes kelleivel bírnak, hatályukban sértetlenül fentartatnak; de a volt jobbágyok, ha igazolják, hogy örökváltsági szerződésük tárgyát oly birtok képezi, a mely az 1868. évi mártius 11-én kelt rendeletünk elvei szerint országos kárpótlás alá tartozik, e birtokért az országos alaphól ugyanazon kárpótlást vehetik igénybe, a mely azért, ha az örökváltsági szerződés közebe nem jött volna, a jelen rendelet alapján a volt földesurnak járna.

7. §. Ugyanezen kedvezmény kiterjesztetik azon volt jobbágyokra is, a kik az önmegváltásra bírói ítélet által köteleztettek, ha kimutatják, hogy birtokuk, a melynek megváltásra ítéletileg köteleztettek, az 1868. évi mártius 11-én kelt rendeletünkben foglalt elvek szerint az országos kárpótlás tárgyát képező urbériségek sorába tartozik. E mellett azonban a hozott ítélet által, a mennyiben ez jogerőre emelkedett, volt földesurak irányában megállapított kötelezettségük, teljes erejében s egész terjedelmében változatlanul fennmarad.

8. §. Ha a 6-dik és 7-dik §§-ok értelmében a volt jobbágyok által akár jogérvényes egyezség, akár jogerejű ítélet alapján fizetendő önmegváltási tőke csekélyebb annál, a mely a megváltás tárgyától a jelen rendelet értelmében járna: az országos alaphól adandó kárpótlási tőke kiszámításánál az egyezség s illetőleg ítélet által megállapított csekélyebb összeg veendő alapul.

9. §. A kárpótlási tőketől 5%-os kamatok számíttatnak és pedig:

a) az 1-ső, 3-dik, 4-dik és 5-dik §§-ok esetében 1848. évi július 1-étől;

b) a 6-dik és 7-dik §§-ok alatt foglalt esetekben azon időponttól fogva, a mely a jogérvényes egyezség, vagy jogerejű ítéletben megállapítva van.

10. §. Az országos alap mind a kárpótlási tőket, mind pedig a hozzáadott 5%-os kamatokat, névszerinti értékben számítandó és névre szóló földtelehermentesítési kötvényekben szolgáltatja ki, a melyek szintugy, mint az eddig kibocsátott hasonmú kötvények, az ország jóállása alá helyezettnek, szabályszerű kisorsolás alá esnek, s ha kisorsoltattak, az ország pénztáránál névszerinti értékben készpénzzel beváltatnak.

(Vége következik.)

Beküldetett. A keleti marhavész továbbterjedését meggátoló eljárás, egy szakértő polgártársunk gyakorlati tapasztalatai szerint, következő: 1. Ha valamely telken avagy csordában a marhavész kitört, kimélet nélkül le kell bunkóztatni mindazon marhákat, melyek ugyanazon istállóban valának elhelyezve avagy egy csoportban legelésztek, magától értetetik, hogy a ragályba még nem esett marhák árát a közvagyonból kell a károsultnak megtéríteni, miután a gyanus marhái éppen a közérdekért lettek lebunkóztatva. 2. Oly telken, hol a marhavész pusztít minden apró marhát és majorságot le kell öletni és felhasználni, nehogy ezek által avagy a cselédék gondatlansága miatt a ragály a szomszéd telkekre és tovább terjedjék — az elzárás még nem elegendő megnyugtató. 3. A lebunkóztatott marhát szőröstől bőrtől e végre alkalmazandó nagy üstekbe ki kell főzteni, e zsíradékot csak egy év múlva levén szabad felhasználni; a marhák egészbeni elásatása sem célszerű — nem is szólván azok megnyugtatójáról, a mi lelkiismeretlen könnyelműség — mert a lassu elrothadás által kifejtett gőz újra elősegítheti a vész kitörését. 4. A beteg marhák körül járó-kező egyének ruháit is el kell égetni, minthogy ezek is ragály conductorok, sőt az orvos se menjen tiszta telekre azon ruhában, melylyel a beteg marhánál járt. 5. A mely istállóban a vész folytán hullottak el a marhák, a hidlást, padlást s a falakat képező farészeket el kell égettetni, a kő- és vasrészeket pedig tűz által kell megtisztíttatni. Végül 6. Az illető város vagy helység előjárósága mindennap tudassa a közönséggel a vész állapotát s jelölje meg az utcát és telket hol az aktor dühöng, hogy így a polgárok önként kerüljék ama helyeket s marháikat arra felé no hajtassák, ugyan e célból a lehető legszigorubb zárlat állítandó fel. Ha e rendszabályok akármelyike elmulasztatik avagy nem fogantatottatik vasszeggel, a vész általános elterjedését mi hatalma sem gátolhatja meg — míg azokat minden tekintet nélkül léptetve életbe — például Csikszékben sikerült a vész pusztításait három helységre korlátozni. Enyit jóakaró figyelemzetéssel.

i. f.

NAPI HIREK.

— Tisztelettel kérjük t. előfizetőinket méltóztatassanak becses megrendeléseiket lapunkra mihamarább megtenni, hogy teljes példányokkal szolgálhassunk.

Előfizetési feltételek:

Égész évre	12 frt o. é.
Félévre	6 " "
Évnyegyedre	3 " "
Egy hóra	1 " "

— A történelmitársulat tagjai s illetőleg a bizottmányok, kutatásaik eredményét egymással közlendők, tegnapelőtt este gyűltek össze a gróf Mikó féle házban. Mint érdekesebbeket kiemeljük a következőket: Nagy Imre néhány Árpád kori okmányt mutatott fel, öt adomány-levelet a Szepességről, egyet Hevesről. Véghelyi Dezső egy armalis levél felmutatása után jelenti, hogy a Kornis levelek átvauaroltattak, ő maga 483 darab eredeti oklevelet vett át reversalis mellett, melyeket regisztrálván, nemsokára be fog mutatni. Horváth Mihály a Vesselenyi levéltárról tudatja, hogy 20—25 csomag levél közt találta több érdekessé: Vesselenyi Pál missilis leveleit a Rákóczy korból, s majd minden csomagban van pár érdekessé, de nem nyervén meg a mlgos családától az engedélyt: az érdekesebbeket a csomagokból kiválogatni, térítvény mellett kivevén majd, az egészről midőn regesták készítettnek, tehát tüztesebben vizsgáltatnak, akkor reméli, hogy még több érdekessé merül fel közöttük. Thaly Kálmán: a Rhédey levéltárban az Árpádkorikat Nagy I. és Véghelyi D. kutatván, ő a 16. és 17-dik század leveleire szorítkozott, a szathmári béke koráig. Rákóczyt egyetlen levélét találta meg, annál többet a 16-ik századból s kettő híján mind magyarul. Érdekessé Petrovics Péter, Török Bálint és Frater György egy 1540. János kir. temetésekor kelt levele. Makkfalvi Dózsa Mihály levél János Zs.-hoz. Két magyar gazdasági érdekű, tehát mivelődés történeti oklevél, egyik 1565-ből a sz páli halasztóról, a halasztási jogot szabályzólag, másik 1582-ből egy gazdasági jegyzet. Báthori András traktátusa a római császárral s egy tán ezzel összefüggő követi instructio. Kornis Mihály egy folyamodványa 1581-ben lengyel király Báthori Istvánhoz. Zápolya János Zs. idejéből való több ítélet, jogtörténelmiek. 1575-ből Báthori István Kornis Mihálynak kiadott levele a fejedelem világos aláírásával és ép pecsétével. Két székely okmány; egyik Aranyosszék kivételével az egész székelyföld 1567-ből regestuma, mindkettő becses, főkép geographiai tekintetben több oly helységet emlit, melyek ma nem léteznek. — Elnök végre a bizottmányokat az estéknélküli összejövetelre szólított fel, az utolsó ülést pénteken d. e. 8 órára tűzte ki.

— A helybeli kir. jogakademián okt. 1-én kezdődnek s 8-kán végződnek a beiratások, az első előadás okt. 9-kén lesz, az ismétlési vizsgák pedig okt. 28—31-kén fognak megtartatni.

— Színházunknál a páholybérletre való bejegyzések határideje f. hó végével lejár. A távollevő páholytulajdonosok ez alkalomból figyelmeztetnek, hogy páholyaik iránti szándékukat október 15-ig bejelenteni sziveskedjenek. — Megjegyzendő, hogy már ez első bérletben résztvesz ez összes társulat.

— A löversenyek programját annak idejében közöltük volt. Jelenleg megemlítjük, hogy az első napi verseny holnap délután 2 órakor kezdődik, programja következő: 1. Vadász-verseny, 2. I-ső osztályu császár-díj, 3. Ivadék verseny, 4. Elegy-verseny. Szombaton délelőtt 11 órakor székely-verseny, indulás k. középútcza szegletéről. — A vasárnapi futás programját szombati számunk hozandja. — Megemlítjük itt alkalmilag, hogy kir. biztos úr ő nma egy nagybecsű ékszer ajándékozott az egyletnek.

— A szász nemzeti egyetem f. hó 20-ki ülésén 21 brassói választó egy folyamodványa olvastatik, melyben a képviselőválasztás megsemmisítését kéri. Az igazoló-bizottmány a kérvény mellőzését javasolja, s ez ő szász indítvány ellen senki fel nem szólalt. Ezután indítványoztatott, hogy az egyetem gyűlései rendszeren nyilvánosak legyenek, s titkos ülés csak akkor lehet, ha arra az elnök, vagy legalább 5 tag szavazást sürget. Bizottmányhoz utasított. Beadott még egy, Klein K. és Fluger K. beszercezei képviselők által aláírt indítvány, mely a képviselőtestület reformját sürgeti. Tárgyalása a jövő gyűlésnek hagyatott fenn.

— A helybeli pénzügyigazgatóság pályázatot hirdet egy fogalmazó állomásra, folyamodási határidőül okt. 9-két tűzvéen ki.

* Értesülésünk szerint a helybeli jó tékony nőegylet szombaton adja szokásos tűzjátékát a sétatérén és tavan. E tűzjátékok a versek alkalmával régóta a közönségnek legélvezetesebb — s üdvös céljánál fogva hasznosabb mulatsága levén, ajánljuk a közönség figyelmébe ezt is.

* A keleti marhavész városunkban szept. 18-kán újból kitört. E tárgyban illetékes helyről a következő tudósítást vesszük: Három tizedben, 54 drb marha közül, elhullott: 3 telken 7 drb, beteg: 1 telken 1 drb, felgyeletek alatt áll 46 drb; így állott a marhavész szept. 22-éig bezárólag. Elfojtására a legszigorubb rendszabályok

vétettek fogantatba, ugyanis a vészés tizedekben a közvetlen közlekedési utca, vagy útrészek elzároltattak. A tizedek vészesebb utcáiban 7 személyből álló vészfelügyelő-bizottmány neveztetett ki a tizedkapitányok vezetése és felelőssége alatt. Az elzárolt helyek gyorsabb feltűgyeltetése végett katonai erő is kérésztett.

— A nálunk is jól ismert fogorvosok dr. Máthé D. és Simon L. e hó végével ismét városunkban lesznek, s szállásul a Diána fürdő helyiségét választva, néhány napot itt mulatnak. Figyelmeztetjük jó előre a foghajban szenvedőket.

— Egy új térképet küldött — mint írják — a berlini osztrák követ Bécsbe ő Felségéhez, e térkép a porosz seregben kiosztott „leendő” alakja Ausztriának; csak Magyarországból áll, nemely dunai tartomány hozzácsatolásával, míg a lajtántuli országok porosz provinciák. Mondják, hogy illető körökben nem hagyták figyelmen kívül ez érdekes piquans ötletet.

— A zágrábi jogakademián négy éves tanfolyam nyitottat.

— A hunyad-zarándmegyei és szászvárosi egyesült honvéd-egylet tagjai kéretnek a Déván okt. 4-kén reggeli 9 órakor megnyitandó közgyűlésre megjelenni. A közgyűlés főtárgyát a Domahidi Ferenc-féle, az országos honvédgyűlés által elfogadott indítvány fogja képezni. A bajtársak egyáltalán, különösen Mara Lőrincz, Benedikti Albert, Buda Imre, Lendvay Rezső, Nagy Lajos, Keresztes Kálmán fölkéretnek, miszerint környékeikben azon honvédek névjegyzékét, kik a) a felállítandó honvédseregben szolgálni kívánnak, b) kik nyugdíjra, vagy nyugdizra igényt tartanak, c) kik egyszer mindenkorra kielégítettnek kívánnak, d) kik azon özvegyek és árvák, avagy keresetképtelen honvédek, kik segélyre szorultak, e) kik minden anyagi segélyről lemondanak (lásd „Honvéd” 35-dik sz.) megkésztini, s magukkal a közgyűlésre elhozni sziveskedjenek. Déván, 1868-ban sept. 19-kén. Rendeletből Tóth László, h. egyleti főjegyző.

KÜLFÖLD.

Bukarestben egész erővel szervezik a hadsereget, és folytatják a felszerelést a fegyvertárban. Angliából sok saltrom és kén érkezett löporgyártásra. A gyalogság szaporítása természetesen a mérnökcsapato s tüzérség szaporítását is maga után vonta, minél fogva egy augusztus 20-diki (september 3.) hercegi decretum a második tüzérezred és mérnökzászlóalj felállítását rendeli el. Egyelőre minden tüzérezrednek, hat, később azonban — mihielyt lehet, nyolcz útege leend. A jó utakra mint a hadműködések tényezőire figyelem fordítatik.

Az „Indep. de Belge”-nek írják: hogy Ignatieff orosz követ Konstantinápolyban a török udvar előtt szót emelt azon változtatások ellen, melyek a bolgár egyház állására nézve tervbe vétettek. Oroszország attól fél, mikép a török kormány a bolgár egyháznak önkormányzati és nemzetiiségi értelemben adott engedmények folytán, az Oroszország által megvesztegetett görög papok és a konstantinápolyi patriarcha befolyását megtörhetné, ez által Oroszország megfosztatnék legfőbb igazgatási eszközeitől, melyeket a Balkán félszigeten használnak.

A „Moniteur” szerint Napoleon császár 16-án meglátogatta a lannemezani tábornok, s Niel tábornagy, Goyon tábornok s nagyszámú odátöltött nép által fogadtattott. 172 község volt polgármesterei s számos lakosok által képviselve. A katonaság s a nép versenyzett lelkesülésben a fejedelem üdvözlése végett. A szemle után a császár az összes tábornoki kart s felsőbb tiszteket nagy ebédre hívá meg. 7 órakor indult vissza, s utjában mindenütt a legszivesebb kiáltásokkal üdvözöltetett.

Berlin, sept. 18. A „Nordd. Ztg.” egy flensburgi levelet közöl, melyszerint egy Hadersleben vidékéről való dán parasztköböl álló küldöttség — Krüger és Ahleman, hajdani képviselők vezetése alatt — audientiat kért a porosz királynál. A főelnök kinyilatkoztatá nekik, hogy a király szivesen elfogadja a küldöttséget, ha az üdvözlésre, de nem politikai demonstratio végett jött. Ezen nyilatkozat folytán a küldöttség lemondott az audientiaról.

A spanyol hivatalos lapok demetizozzák a némely külföldi lapok által hozott hírt a hadsereg tisztjei és altisztjei irányában Bajadóz, Carthagena s Madridban életbeletett rendszabályokra nézve. Azon állítás, mintha Madridban a polgári őrség erős őrzérai járják be az utcákat, szintén meg van hazudtolva. Ugyanazon lapok hamisan mondják egyik párisi lap azon híret, mintha Barcelonában a monjuichi kastélyban két ezredes és 40 tiszt elzárattott volna. Ezen kastély őrsége csupán két századból áll.

A „Dresdn. Journ.” következő helyreigazítást közöl: „A Drezdában megjelenő „Bulletin international” azon közlést hozza, hogy mintegy 14 nap előtt a porosz hadügyminiszterium által a szász tábornokhoz részletes hadjárat terv szolgáltatott át, még az ősz folyamán, de legkésőbb a jövő tavasszal kitörhető, Franciaország elleni háboru tekintetéből. Mi ezenel leghatározottan állithatjuk, hogy ezen közlés semmi alappal sem bír; a meny-

nyiben a porosz hadügyminiszterium által semmiféle szász katonai hatósághoz sem intéztetett, sem most, sem előbb, oly közlés, mely a szóban álló eshetőséggel foglalkodott volna.”

A porosz király Kielben tartott beszédére vonatkozólag a „Nordd. Allg. Ztg.” következő commentárt közöl: „Ama szavak által, melyekkel ő felsége hétfőn Kielben, az itteni egyetem föliratában a béke föntartása iránt kifejezett óhajátára választott, a háboru s béke iránt legujjabban oly sokszorosan folytatott vita ezen oldalról a legméltóbb módon lön befejezve. A fejedelem szokott egyszerű, de komoly modorában arra utalt, hogy mily mélyen méltányolja ő a „háboru” szó súlyos jelentőségét; azonban, hogy másrésztől mily kevéssé van oka Éjszak-Németországnak, saját kiűnő védelmi szerkezete tekintetéből, egy más oldalról ráerősakolt háborútól visszajedni. Ha senkisé ismerendi félre ez utóbbi mondat hatályát, mégis másrésztől mindenki azt mondandja, hogy egy külföldi chauvinisticus sajtó üres fecsegése magában véve, sohasem lenne képes amaz eshetőséget előidézni. Most is, mint előbb, nyugodtan szemlélhetendjük, hogy miként kiabálnak az illető lapok agyrémszerű óhajások teljesítése végett, a nélkül, hogy ezáltal a nyugalom csak egy pohár vízben is megzavartatnék.”

Utóbbi időben sokat beszéltek arról, hogy Oroszország és Amerika közötti egységessé léteznek; azt tették fel, mikép az amerikaiak a Dardanellák zárlatát megszüntetni kívánják, sőt az amerikai „Franklin” nevű hadihajó szabad átvonulását mint a porta engedményét tekintették. Ezek ellenében a párisi „La Presse” néhány diplomatikai okmányt tesz közzé, melyek Faragut amerikai admirál alkudozását a portával kellő mértékre szállítják le. Van azok között egy jegyzék, melyet Fnad basa a szerződési hatalmakhoz intéz, és a melyben kijelentetik, hogy Faragut admirál csak kivételesen kívánta hadihajója számára e Dardanellákon való szabad átmenetet, a fényes kapu pedig viszont csak kivételesen, az admirál állása iránti tekintetből, engedte meg az átvonulást, tiltakozván azon szemrehányás ellen, mintha ez által a párisi szerződést megsértette volna.

Hivatalos értesítések kivonata.

Árverések és árlejtések. Kolozsme gyében a törvényszéknél fekvők decz. 19. jan. 30. — Ugyanott fekvők okt. 1-én. — Kolozsvárt a kétviz közt ház és telek nov. 6. decz. 9. — Küküllőmegyében Bonyhán fekvők nov. 9. — Sepsi-Szent-Györgyön ingók (könyvek. földtekék stb.) sept. 28. okt. 5. — Hunyadmegyében Poklisán fekvők okt. 14. — Szamosújvárt fekvők nov. 7. deczember 12.

Bejegyeztetett Deák Izsák és Paskuj Márton szövetkereskedők czége B. Hunyadon.

KÖZGAZDASÁG.

Az erdélyi gazdasági egyesület igazgató-választmányának f. év szept. 7-kén tartott ülésében következő nevezetesebb ügyek tárgyalattak:

1. A földmivelés, ipar- és kereskedelemügyi magyar kir. miniszterium f. év aug. 13-ról 12,229. szám alatti kibocsátványa olvastott, melyben értesítvén a magas miniszterium a gazdasági-egyesületeket, hogy a gazdasági szakképzés jelen állapotának tanulmányozása végett a múlt évben, Szporon Pál és Kodolányi Antal urakat, Bajor, Württemberg-, Szász- és Franciaországok felsőbb gazdasági tanintézetei, földmives, kertészeti, erdőszeti és szőlőmivelési iskolái meglátogatására, azok működésének s mindennemű viszonyainak tanulmányozására, ugyiszinte a hazai szőlőszet és borászat különemű — általános — viszonyainak beható szemle alá vétele tekintetéből D. Encz Ferencz és Gyürky Pál urakat küldötte ki, ezen közérdektől tanulmányok eredményét feltüntető jelentéseket a „közlemények” a m. k. földmivelés, ipar- és kereskedelemügyi miniszterium köréből” című folyóirat első évi folyamának első havi füzeteiben foglaltan, a keletkezendő tágabb körű érdekelttség kielégítésére tekintetéből azoknak megküldi: mely közhasznu gondoskodása a földmiv. miniszteriumnak köszönetteljes tudomásul vétetvén, óhajtatott fejezte ki az igazgató-választmány: vajha ily bizottmányok az erdélyi részek gazdasági viszonyainak tanulmányozására és ismertetésére is küldetnének ki.

2. A földmivelés, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszterium f. év aug. 17-ről 10,438. számú leirata mellett a magyarhoni orvosok és természetvizsgálók közgyűlése által az 1865 dik évben kitűzött pályázatnál nyertes és 100 arannyal jutalmazott „Ujabbkori magyar gazda” című népies gazdasági tan és olvasó-könyvet — melynek szerzője Dr. Encz Ferencz — küldvén meg, felhívja gazdasági-egyletünket annak terjesztésére. Ebből folyólag ezen — a nagy gazdaközönség és néptanítónál addig nagyon is érezhető hiányt pótló, a természettudományok elemeire játszi modorral oktató, könnyen érthető és igen tanulságos — olvasó-könyvnek a gazdaközönség és néptanítók figyelmébe ajánlása és ismertetése határozottatott.

3. A pozsonyi gazdasági-egyesület igazgató-választmánya f. év jul. 6-kán tartott üléséből érte-

siti a gazdasági-egyesületeket, hogy Dr. Encz Ferencnek 100 db arannyal jutalmazott „Ujabbkori magyar gazda” című munkája tulajdonosi jogát megvásárolván, annak a hazai nyelvekre fordítását és mentől szélesebb körben terjesztését elhatározta, azért egy példánynak megküldése mellett felhívja gazdasági-egyesületünket, hogy a mennyiben e művet terjesztésre alkalmasnak, vagy ennek több hazai nyelvekre fordítását szükségesnek ítélné, a megkívántató példányok számát — melyből egy példánynak nagyobb számú megrendelések mellett 60 kr., bolti ára pedig 80 kr. — mielőbb tudassa, hogy így szükség esetében újabb példányok nyomtatása kellő időben elintéztethessék. — Ezen nagybecsű s már a mai jegyzőkönyvünk második pontjában ismertett szakmai megrendelésére a választmány kebeléből magukat többen előjegyeztetvén, annak hirlapi útoni ismertetése határozott, s egyszersmind köteleességévé tétetett titkárnak, hogy a közölt megrendelési ívben magukat beírni kívánók számára szükséges példányok meg-hozatalát eszközölje.

4. A folyó évben Kolozsvárt tartandó terménytárlat alkalmával kiosztandó érmek készítése ügyében a k. fejevári m. kir. pénzverde igazgatóságának értesítése olvastatván, mely szerint a bélyegzők készítése 220, a 12 ezüst- és 24 bronz-

érem anyaga és veretése 234 frtba fognak kerülni — tekintetbe véve egyesületünk csekély pénzerejét és a tárlati költségek nagyságát — határozott, hogy az érmekről az évszám hagyassék ki, hogy így ne kellessék a bélyegzőket minden kiállítás alkalmával újból készíttetni s mindannyiszor 220 frtot adni ki, s ezen hiány azáltal pótolassék, hogy a kitüntetési érem mellé csatoltassék mindig egy okirat, melyben a kitüntetett tárgy leírva s tulajdonosa neve bejegyezve legyen; végre ily intézkedés mellett az érmek veretése elrendeltetett.

5. A debreczeni országos gazdasági fennsőbb tanintézet s ezzel egybekötött földmives iskola igazgatósága ezen tanintézet előrajzát küldvén meg, tudásul vétetik.

6. Pénztárnok f. év aug. havát illetőleg pénztári kimutatást terjeszt elő, mely szerint f. év jul. és aug. hónapjaiban következő földmives iskola részvénnyel fizetettek be: Gr. Kun Károly részvénnyel 1868-ra 5 frt. Dr. Szűcs Sámuel r. d. 1868-ra 5 frt. Kelemen Elek r. d. 1868-ra 5 forint. Uzoni Izsák r. d. 1867-re 5 frt. Leményi Ferenc r. d. 1868-ra 5 frt. Tisza László alkalmat 1868-ra 37 frt. Soltész Nagy János r. d. 1866/8-ra két és fél évre r. d. 13 frt. Fejér Alajos r. d. 1868-ra 5 frt. Lázár János al. k. 1864—68-ra 30 frt. B. Kemény Ödön r. d. 1868-ra 6 frt 30 kr. Konez Imre r. d.

1867—68-ra 12 frt 60 kr. Gróf Peachevich Márk al. k. 1868—69. júliusig 126 frt. Kovács Károly r. d. 1865—68-ig 20 frt. Zagon közsege 1868-ra 6 frt. Szabó Miklós al. k. 1868-ra 5 frt. Gr. Vass Miklós al. k. 1868-ra 15 frt 75 kr. Tolvaj Zsigmond r. d. 1867—68-ra 10 frt. Nagy Lajos r. d. 1864—68-ra 25 frt. Kövári László r. d. 1863-ra 6 frt 30 kr. Kágerbauer Antal r. d. 1864—68-ra 25 frt. Foszó Ferenc r. d. 1868-ra 5 frt. Voit Jakab r. d. 1868-ra 5 frt. Száva Lajos részv. díj 1868-ra 5 frt.

Ezen jelentés helybenhagyás s azon óhajítás mellett vétetett tudomásul: vajha egyesületünk minden tagjai igyekeznének hátralekös és folyó tartozásait befizetni.

Timár Károly,
titkár.

Vegyes.

— Köolajgőzmozdony. Az „Étendard”-ban a következőket olvassuk: Caüttörtökön, aug. 27-kén, a chalons-montmeloni vonalon egy érdekes kísérlet tétetett. Egy vasúti kocsisor ugyanis egy petroleummal fűtött gőzmozdony által hozott mozgásba. Az eredmény igen kielégítő volt, a vonal emelkedetebb pontjain könnyűséggel haladt át a gőzmozdony. Ez új eljárás módjának feltalálója Diendonné, egy felreáliskola tanára.

— Minta „Sieb. Bl.”-nek Brassóból írják, a m. k. ipar-, földmivelés- és kereskedelmi miniszterium m. hó 25-kén kelt kibocsátványával az „első erdélyi bank”-nak Brassóban történendő felállítását engedélyezte. E bank üzleti tere meglehetősen széles, ugyanis feljogosítva van a bank mindenféle üzletek, a mi a kölcsön-, letéti- és leszámítási, úgy ingósági hitelintézetek körébe tartoznak, véghezvitelére: jogosítva van nagyobb pénzüsségeket folyó számlára átvenni, s mihelyt a 200,000 forintig terjedő részvényösszeg befizetve teljesen lesz, a készpénzben betett részvényösszegekért kamatozó pénztári jegyeket kiadni; e pénztári jegyek legalább 100 frtól kell hogy szójjanak. A bank jogosítva van továbbá pénztári jegyeket kibocsátani a befizetett részvényösszeg és a tartaléktőke kétszeresének erejéig. A társaság 50 évre nyert szabadságot, székhelye Brassó. A részvényösszeg 200,000 frt, de 1 millió is lesz.

— A n.-szabeni ker. gazdasági-egyesület által rendezett gazdasági termény- és állatkiállítás e hó 9-dikén érte végét, ugyanakkor osztattak ki a díjak is. — Ugyancsak N.-Szebenben f. hó 11-dikén lefolyt vásár meglehetősen látogatott volt. Nagy számmal hajtottak marhák a vásárra, kivált szarvasmarhák. Aránylag sok vevő jelentkezett. Az árak magasak voltak.

Tulajd. és felelős szerkesztő: Sándor József.

3181. 1868.

(322)

(1—2)

Árlejtési hirdetmény.

A tordai depo nevet viselő középületnél létező romlások kijavítását az előtervezet szem előtt tartásával, a fömlétságu magyar királyi miniszterium helybenhagyván, s az arra applacitált költségét folyóvá tévén, — ezen árlejtés hatánapjánál kitűztetik jövő **október hó 3-ánál d. e. 9 órája**, — helyéül Tordán a megyei iroda, hol az előtervet mindég megláthatni, egyébiránt azok kőmives és ács munkákból és szobafestésből állanak, melyre 20 frt bántapénz letétele mellett minden építésznek meghívattak.

Torda 1868. szeptember 21-én.

911. 1868.

(314)

(3—3)

d. v. t. sz.

Hirdetmény.

Mely mellett közhírre tétetik, hogy Déés városának a számos vizen levő két nagy hidvánja 4300 frt 10 kr. o. é. — a baromezódulavám — 501 frt. o. é. kikiáltási ár mellett folyó 1868-ik év **október hó 15-én d. e. 9 órakor**. — A piaci vásárvám 810 frt. o. é. — a sátordezkavám 200 frt. o. é. kikiáltási ár mellett folyó 1868-ik év **október hó 16-ik napján d. e. 9 órakor**. A város éji világítása 700 frt. o. é. kikiáltási ár mellett pedig folyó 1868-ik év **október hó 17-én d. e. 9 órakor** az 1869-ik évben január 1-től kezdődőleg 6 egymásutáni évekre nyilvános árverezés útján ki fog adatni.

Az árverezéshez hozzá szólni szándékozók figyelmeztetnek, miszerint kötelezetnek:

1-ször. A kikiáltási ár o. é. 10⁰/₁₀₀-kát az árverezés kezdete előtt, bántapénzzel készpénzben leténi.

2-or. A haszonbérre nézve biztosítéktételi képességeket hitelesen bém bizonyítani.

3-or. Az árverezési vagy haszonbéri általános szerződési feltételek felől, bér- vagyok bővebb tudomást vagy esmereteket szerzhettek a városi tanácsnál a gazdasági tanácsos irodájában naponta a hivatalos órák alatt; de az árverezés kezdete előtt is felolvasatandának.

Déés, augusztus 28-án 1868.

Miller Adolf, főhadnagy.
Csákány Dániel, aljegyző.

NEM HIVATALOS

„PATRIA”

kölcsönös életbiztosító bank

Bécsben.

Van szerencsénk ezennel tudomásra juttatni, hogy

ERDÉLYI VEZÉRÜGYNÖKSÉGÜNKEL

HEYMANN ZSIGMOND

urat biztuk meg Kolozsvárt.

E mellett alkalmat veszünk magunknak intézetünket a t. közönség további szives jóakarátába ajánlani. (312) (2—3)

Bécs, 1868 szeptember 1-jén.

„PATRIA”

kölcs. életbiztosító bank igazgatósága.

(313)

(2—2)

Bor-árverezés

folyó 1868-ik év **sept. 30-án**

délelőtti 9 óráz kezdve, mintegy

5000 vedér régi borok — melyek kö-

zött a legregibb 1846-beli — főleg na-

gyobb részletekben, és hordó nélkül, a

körülményekhez képest pedig 100 és még több vedres edényekben is, valamint néhány hasonló nagyságu üres hordó közárverezés útján, a BERET-HALMI papi lakban eladatni, és akkor a részletes, mindenkép kedvező feltételek is közelebb megállítatni fognak.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS A

„MAGYAR POLGÁR”

október—decemberi folyamára.

Számot adunk tisztelt olvasóinknak utolsó negyedévi sáfarkódásunkról. S e számadás kimutatja, mennyiben voltunk méltók előfizetőink eddigi pártfogására a multban, s irányadóul szolgálhat a jövőre: várhat-e a t. közönség a „Magyar Polgár”-tól oly lapot, mely a királyhágóninnyi Magyarországi politikai és közgazdasági, társaséleti és irodalmi közéletének hű visszatükrözője, Erdély öszérdekeinek gondos őre szerepére hivatott.

Erdély politikai és közgazdasági, társaséleti és irodalmi érdekeiről szólunk, noha a „Magyar Polgár” csak a „politikai lap”-címét viselte homlokán. S talán joggal; kezdet-től fogva oda irányult igyekvésünk, hogy a politika mellett a közélet minden eseményére kiterjedjen figyelmünk, minden érdekét előmozdítsa gyöngye erőnk. E szemporthból gazdasági-tók az utolsó évnegyedben lapunkat új rovatokkal, s nyitottunk tért hasábjainkon az addig leszorult érdekek képviselésére is.

Lapunk eddigi politikai programjáról szólni ép oly fölösnek tartjuk, mint megemliteni azt, hogy e részben maradtunk, kik voltunk: „az önálló és semmi más ország-nak alá nem rendelt Magyarország” balközépi pártjának hívei.

E program alapján igyekeztünk lapunk belpolitikai vezérezkikével a felmerülő napikérdésekhez tájékoztatólag hozzászólni, a Királyhágón tul maig csaknem a provisoriumtól örökölt kinos állapotának gyors jobbira fordítására hatni, párthiveinket a sorakozás által oda tömöríteni, hogy a cselekvés terén a hatóságokban elveink érvénye, s az új választások küszöbén pártunk többségjutása az öszhangos működés által is előmozdítassék. Tordamegyének, mely a balközép szervezkedésével igéinknek testet adott s lapunkat közlönyének nyilatkoztatta ki, példája mutatja, hogy megértettünk, s nem jutott irány-czikkeinknek a pusztában elhangzó szó szomorú sorsa osztályrészül.

Ugyancsak balközépi szempontból „Belpolitikai szemlénk”-ben hazánk közügyeinek menetét folyton figyelemmel kísértük, „Furcsaságok” rovatunkban politikai életünk kinövéseit igyekeztünk regisztrálni, „Erdélyi lapszemlénk”-ben a királyhágóntul sajtó nevezetesebb cikkeit saját megjegyzéseink kíséretében olvasóinkkal gyorsan ismertettük meg, „Hatósági élet” rovatunkban az erdélyi megyék, székek, kerületek és városok politikai mozgalmait adtuk lehetőleg kimerítő rajzát.

Ezen rovatinkban belpolitikai életünk egy fontosabb tüneménye sem maradt érintetlen, s a figyelmes olvasó minden mozzanatnak a maga rovatában gyorsan föllelte sajátos helyét.

Ha rövidebb keretbe zárt, de gonddal egybeállított rajzát adtuk a „külföld”-i politikának is. Külföldi szemlénk állandó rovatát egyik belmunkatársunk a külföldi lapok tudósításaiából állítja össze; a nevezetesebb kérdésekre önálló vezérezkikékekben vetettünk fényt, s egyéna eredeti külföldi levelezőink (turini, párisi, bukaresti, lipseai, hessendamstadti) tollai által a helyszínen szerzett közvetlen tapasztalatokból tájékoztatást.

„Tárczát” minden számunk hozott a társasélet (nyáron át a fürdői), a történelem, a szépirodalom, kül- és belföldi könyvpiazz köréből. S e rovatunk cikkeit akként vegyítettük, hogy a komolyabb és vigabb olvasmány kedvelői egyiránt fölleljék tárczáinkban a magokét.

Ez új évnegyedben adjuk ismert költőnk **Hiador (Jámbor Pál)-nak**

„A MŰVÉSZEK”

című két kötetes regényét, melynek közlését még e hó folytán megkezdjük, a már ígért nagyobb tárczazikkjeinkkel.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel (Bel-farkasutca 74. sz.)

„Hírharang” rovatunk gyorsan hozta a királyhágóninnyi Magyarországi napi eseményeit. Városunk híreit illetőleg összeköttetések terjedtsége, a vidékre nézve t. levelezőink és t. vidéki lapársaink közlései az e rovatunk elevenségének főérdeme.

A királyhágóntul újságoknak csak rövid tért nyitottunk. Nem abban látjuk e részben is egy erdélyi lap feladatát, hogy a pesti lapoknak késő viszhangja legyen; hanem abban, hogy eredeti erdélyi közlemények által magát a pesti lapok olvasói előtt is nélkülözhetlenné tegye. De az Erdély határain tuleső nevezetesebb mozzanatnak dióhéjba szorított regisztrálását sem halasztók el, azon olvasóink igényeire is kötelesek levén figyelni, kik lapunkból meritnek Magyarországi- és a nagyvilágra nézve is minden értesítést.

Az anyagi érdekek terén hazánkban új lendületet nyert, s gazdasági életünk minden ágát jótékonyan átható eszmemozgalomnak hű tükrét iparkodtunk adni „Közgazdaság” rovatunkban, mely valamint jelenleg adórendszerünk kimerítő ismertetése által vezérfontalt nyújt olvasóinknak a közterhek tekintetében törvényhozásunk által létesítendő reformok horderejének megítélésére, úgy a körébe tartozó más kérdések megvitatása, az iparélet terén felmerülő nevezetesebb találmányok bemutatása és hazánk nevezetesebb piacairól árfolyami tudósítások közlésében a királyhágóninnyi sajtó egyik eddig sajnosan érzett hézagát akarja betölteni.

Gondoskodtunk továbbá arról is, hogy teljesen kimerítő s pontos kivonatát közöljük a „Hivatalos Értesítő”-nek, s gyorsan adhassuk a legközérdekűbb felsőbb rendeleteket, ki-nevezések- s törvényeket.

Ha lapunk eredeti távsürgönyeire, a legújabb postát hozó „távirati tudósítások”-ra és a sodronyon érkező börszere utaltuk az olvasót, s a Kolozsvár érdekeinek nyitott „Városi közügyek”, s a nagy közönség érdekeinek díj nélkül nyitva álló „Közönség”-köréből rovatunkat felemlítők: lapunk eddigi számainak tartalmáról be is számoltunk.

S mi voltunk az utolsó negyedévben, leszünk a jövőben is. Politikai zászlónk nem tántorodó harcsozai, Erdély közéletének őrei. A kik egyetértének céljainkkal, helyeslik eszközeinket: azokat felhívjuk lapunk további támogatására!

Előfizetési feltételek:

Oktober—november—december hóra 3 frt.

Vidékre egy hóra előfizetést a kiadóhivatal a czimszalagozás miatt nem fogadhat el.

A megrendeléseket kérjük minél előbb megtenni, hogy pontosan küldhesse kiadóhivatalunk is, s teljes számú példányokkal szolgálhassunk, mert fölösleges számokat semmi szín alatt nem nyomathatunk. (323) (1—1)

Az előfizetési megrendeléseket lapunk kiadó-hivatalához kérjük utasítani szentegyházutca 467 szám

K. Papp Miklós.